

A német zsebcsatacirkáló, az ADMIRAL GRAF SPEE tőrőneté dióhéjban

Hozzáadta: zsozsi
2004. október 18. Hétfő 20:17

Imi barátunk jóvoltából megcsodálhatjuk az ADMIRAL GRAF SPEE 1:20 méretarányú modelljét. Az alábbiakban röviden ismertetem a hajó rövid leírását.

A Versaillesi békeszerződés a német flottát is halálra tette. Mindössze hat kis csatahajó, hat cirkáló, tizenkét torpedóromboló és tizenkét torpedónaszád engedélyezett vadmeli cölökre. A német admirális 1919-et követően vezette, mint például Zenker admirális, egy percig sem hitt, hogy a megalázó fegyverletmeneti vereségnél többet jelent. A washingtoni flottaszervezők 10 éves flottafejlesztési moratóriumot állapított meg a győztesek érdekeinek megtartása érdekében. A Brit Birodalom 1933-ban hozzájárult - Franciaország hárta meg a washingtoni flottaegyezmény figyelmen kívül hagyásával - hogy Németország csatahajókat, cirkálókat, torpedórombolókat építhessen magának, azzal a kikötéssel, hogy ezek tonnaértartalma és tüzereje nem haladhatja meg a Királyi haditengerészet tonnaértalmának és tüzerejének 35%-át. A tengeralattjáró flottájában viszont 100%-os egyenlőséget hirdetett az egyezmény.

Németország tehát most már hivatalosan is építhet hajókat. Olyan hajót kellett konstruálni, amely tüzerejével elhelyezhette a kereskedelmi hajókat és az esetleg a két kő-szállító hajóegységét, győzelmi esélyekkel szembeállíthatott meg a cirkálókkal, és sebességénél fogva elmenekülhetett a nehezebb csatahajók, illetve csatacirkálókkal szemben. Ezeket a kővetelményeket figyelembe véve a német hajógyártó ipar hosszas előtervek után egy elszánt vállalkozásnak nevezett hajótestet alkotott meg, melynek nagy (21000 méterföldes) hatótávolsága, és három toronyban 6 darab 280 mm-es, a nehézcirkálóknál nagyobb árméretű, erősebb fűtőüzemű volt. Számos technikai újítást vezettek be, például a hajótest végeztetését. (A régi hajókon szegecselést alkalmaztak). A hajóosztályt végül a németek, mivel erősebb lett, mint a nehézcirkáló, Panzerschiffnek (páncélos hajónak) az angolok pocket battleshipnek (zsebcsatahajónak) nevezték. 1931 és 1936 között épített három ilyen egység épült meg. A DEUTSLAND (kősből LÖTZOW), az ADMIRAL SHEER és az erősebb ADMIRAL GRAF SPEE.

Az erősebb GRAF SPEE a régi zsebcsatahajó elterjedésén nem 15 900, hanem 16 200 bruttó regisztertonna hajó volt. Méretei: 186 m x 20,7 m x 7,25 m. Páncélzata a vízvonalnál 60-80 mm, a fedélzeten 40 mm, a felépítőművek 150 mm és a három fő ágyútornyokon 85-140 mm-esre kőszűlt. Hajtóműve, 4x2 darab MAN 9 hengeres Diesel motor volt, ami 2 darab hajóművet keresztül 2 darab hajócsavart hajtott meg. Gépei teljesítménye elérte a 56 800 LE-t. Utazási sebesség 26, maximális sebesség 28,5 csomó, mely jóval túlszárnyalta az akkori brit csatahajók 22-25 csomós sebességét. A fűtőüzemű gének kővel 8 db 150 mm és 6 db 105 mm valamint 8x4 db 37 mm-es lövegéljáró ágyúval is rendelkezett. Kősből 20 db 20 mm-es lövegéljáró-tűz gőpágyúval is felszerelték. 8 db 533 mm-es torpedóvetőcsővet is beszereltek, bár ezeket általában csatahajók nem használták. Felderítőre 1 katapulton 2 db vízrepülőgépet alkalmaztak. 1939-ben elsőként szerelték fel radarral a német hajókat. Legénység 115 hajó parancsnokának Hans Langsdorff kapitányt nevezték ki.

1939. augusztus 19-én a német Admirális megkezdte tengeralattjáróinak felvonulását a Brit Szigetek megközelítésére. Augusztus 21-én az Atlanti Óceán dőli részére, Dél-Amerika keleti partjait vezető GRAF SPEE-t, augusztus 24-én testvérhajóját a DEUTSLAND-ot az Atlanti Óceán északi részére, zsebcsatahajóknak azt a parancsot adták, hogy egyelőre tartózkodjanak az ellenség hajózársa elleni mindennemű hadműveletektől, és maradjanak a vízrákosási kőzetben. A GRAF SPEE megfordult Montevideo kikötőjében is. Szeptember 9-én arra kaptak utasítást, hogy általában ne tartózkodásuk fel a francia hajókat, és mindenáron kerülniük el a kellemtelenségeket Franciaországgal. Az angol hajókat elleni harctevékenységek korlátozása szeptember 10-ig, a franciák elleni november kőzetéig volt érvényben. A német politikai vezetők ezzel a lépéssel megpróbálták megosztani a szövetségeseket.

Az ADMIRAL GRAF SPEE az Atlanti Óceán dőli részében cirkált, és december elejéig hat kereskedelmi hajót szállított el, összesen 27300 brt tonna ártalommal. A német hadvezetés a SPEE-t azzal segítette, hogy Dél-Amerikai, első sorban argentin kapcsolatai révén, a montevideoi és buenos airesi ágyúkban láverseny tippnek állított megjelentette a kikötőkből kifutó angol hajókat neveit, és odds-kőnt a hajókat indulási idejüket, illetve a tartózkodásuk hosszúságát és szállásági fokát jelölték meg. Ágyú a lassó járására teherhajókat a gyors zsebcsatahajó rövid ideig felderítőre, és elfoghatta. Langsdorff kapitány végig a genfi egyezmény és a zsákmány jog ártó és ártatlan szokás szellemében jár el. A hajókat feltartóztatásuk után megadásra szűlt-totta fel, a legénységnek adott mentőcsónakba való átszállításra, majd vagy ágyúval, vagy kis tengerészcsapat átkelésével és robbanásanyaggal felszerelésével elsőként szállította a hajókat. Az elsőként szállított hajókat tengerészeit saját hajójára szállította, hogy ne kerüljenek el a GRAF SPEE tartózkodási helyétől. A GRAF SPEE rádióeszközével csak vette az üzeneteket, de adást nem adott le, mivel a rádióhírcsatornákat a németekkel szemben felderítőre tették. Az angol rádiófelderítő legfeljebb a megírt hajókat és szűlt-totta fel. Ezeknek az intézkedéseknek köszönhetően a britek tudták, hogy valahol az Atlanti Óceán dőli részén cirkál a német zsebcsatahajó, de pontosan nem tudták bemőni. A GRAF

SPEE decemberben további három hajóval semmisített meg 21900 brt tonna ártartalommal. A hajón a fegyelem és a harci kedv magas volt. A tengeresek tudják, hogy veszteséget okoznak az ellenségnek és ekkor még nem tartottak attól, hogy esetleg angol flottaegységekkel is találkozhatnak. Bárztak a cirkálókönal erősebb társaságokban is.

Március közepére fokozatosan gyengült a német felső-ni flotta harci aktivitása. A LUTZOW hazai kikötőben javított volt. A SCHARNHORST és GNEISENAU csatáiként ugyan a közleple alatt az angol kinyírtáskák elleni rzesi vezetésén és november 23.-án elsúlyszették a RAWALPINDI angol segédkörkálóját, azonban a tölerejé Királyi haditengerészeti egységekkel való találkozásától félve igyekeztek az északi tengerre, majd a Helgolandi Árbálben elrejtőzni.

Az angol kitalékek szisztematikus módszerrel fésülték a dőli társaságot, a legközelebbi esquadron mindig a legutolsó segélykörös helyre szített, majd onnan a lehetséges irányokban keresték a német hajót. Az egyik kitalé december 13.-án rábukkant a GRAF SPEE-re. A kitalé hajó az EXETER nehézkörkálóját Sherwood kapitány parancsnoksága alatt, valamint kőtle LEANDER osztályú kitalé, az ACHILLES és az AJAX volt. Sherwood kitalékövel a GRAF SPEE-nek fel kellett venni a közdelmet. A németek számára elnyírt volt, hogy a nehézkörkálójuk nagyobb hatástívolsgá volt, mint a britek, páncélzata pedig erősebb. A britek viszont gyorsabbak voltak, valamint egy hajó ellen hárommal álltak ki, ezért a német hajónak meg kellett osztani a közdelmet. Langsdorff bizakodott, hogy a nehézkörkálójuk tölere elösgesnek bizonyul a britek távol tartásához. Sherwood terve az volt, hogy a legjobban védett hajó, az EXETER egyenesen a SPEE-t támadja, magára vonva a német hajót, míg a kőtle kitalékövel kisebb ágyúival hatásos távolsgóra jut. Felbocsátották az egyik angol gőpet, hogy távezénylő használják. Langsdorff a saját hidrolóját nem indította, feltételezve, hogy a távolsgórak adatai alapján pontos társaságának a közdelmet.

A német hajó kezdte a közdelést. A GRAF SPEE nehéznírt sortázt társasági villába fogta az EXETER-t, majd eltalálta elszírt az első fedélzetet az orr közdelében. Tázt ártírt ki az angol hajón, de a körrelhártá brigádok megkezdtek a tázt oltásit, és a hajó harcköpes maradt. Nehéznírt perc múlva Sherwood hajót elfordította a SP-irányúval párhuzamosra, ágyússzes ágyútornyával közdel nyitotta a németekre. Veszteségre. Mielőtt a brit nehézkörkálóját beláttel volna magát, tártbb 28cm-es nehézkörkálóját közdelre tárt. Az egyik a parancsnoki hidat is eltalálta ott tartózkodás tisztakar egy rőse azonnal meghalt, Sherwood is súlyosan megsebesült. Kőtle ágyútorony is találatot kapott, ágyú kiesett a közdeléből. Sherwood lebotorkált a roncsdarabok közdelre az alsó fedélzetre és további biztatta embereit a harc folytatására. Az angol körkálóját írtvédelői is eltalálták a német hajót és a SPEE is kigyulladt. Azonban kőtle a SPEE-n csekély volt, mivel erősebb páncélzattal rendelkezett. A kőtle másik angol körkálóját is felártázt közdelre és 152 mm-es ágyúibál közdelte a GRAF SPEE-re. Az angol távezető repálá segétségre nagy elnyírt jelentett a briteknek, mivel a védőcsapás írtvédelők miatt védőzerek elhomályosították a távolsgórak, ágyú közdelésél pontatlanabbá vált. Az EXETER-t közdelben ártabb találások árták, ágyú Sherwood közdeltelen volt a hajó füstbe burkolni és kivonni a német társaságot hatástívolsgóba.

A kőtle kitalékövel további folytatta a harcot. Tártbb találatot ártel el a SPEE-n, közdelék egy a parancsnoki harcáláspontot is megrongálta, Langsdorff kapitány is megsártá, bal karját egy főmdarab sebezte fel. A GRAFF SPEE társasági minden dicsőretet megárdemeltek, a kőtle angol kitalékövel is tártbb találatot kapott.

Langsdorff ágyú dőntírt, hogy csatahajóival megsártá-tja a csatát, mivel ha le is gyázi a brit körkálóját, valásználég saját hajója is megsártá, és á messzebb volt a hazai kikötőtől. Az angol hajók viszont segétségre kaphattak a közdelé tártbbi körkálóját. Megsártá-totta a harcártkezést, és a semleges Montevideó kikötőbe tártázt. A német hajórt Langsdorff elengedte a fogoly kereskedelmi tengereseket, akik megkitalékövel a nemes gesztust, emberságtól. A brit kitalékövel kitalékövel, majd nem messze a kikötőtől a nyárt tengeren leárták a kivezeto utat. Langsdorff helyzete nem volt reménytelen.

Tárgyalásokat kezdett az uruguayi hatásáigokkal, hogy idét nyerve kijaváthassa a hajó sártákövel. Uruguay semleges ország volt, ugyanakkor gazdaságilag érten fágágt Nagy-Britanniát. Vágtá Eugene Millington-Drake brit nagykövet nyomására az uruguayi kormány 72 ártányi tartózkodási idét engedélyezett a németeknek. Ez kevés volt, mert a sártákövel kijavártára 2-3 hárt kellett volna. A német nagykövettel argentin közdelésel elhitették a német hajónak semmi esélye, és ártabb angol hajó ártkezése várható. Ez nem volt igaz, a tártbbi brit körkálóját odaártésáchez még tártbb napra lett volna szákságt. A német nagykövetéggel és a tengernagyival hivatalos Langsdorff parancsot kapott, hogy a GRAF SPEE az ellenség közdelre nem keráírt.

1939. december 17.-én a német tengeresek nagy rőse elhagyta a hajót. Langsdorff a legényégt és a tisztak kis csoportjával gázt fejlesztve kifutásra közdelé dőtt. A német ártírt lassan a kikötőre tártázt. A britek csatavonalban várták. A kijáratnál, a Rio de la Plata folyó torkolatánál Langsdorff és emberei csártákba álltak és a kikötőre felé vették az irányt. A német hajót nehéznírt percre rá hatalmas robbanások rárták meg, és lassan az ártékövel vizbe merült. Egy amerikai rártá körtáben közdeléselte a hajó megsemmisülését. Langsdorff és legártmenedáktogot ártel a hatásáigok, akik internáltak a tengereseket. Hans Langsdorff csak nehéznírt nappal ártel a hajója elvesztésé: 1939. december 20.-án fártel ártel magát.

Napjainkban nagy érteséseket tesznek, hogy a GRAF SPEE-t kiemelék a közdel 65 éve tartás fogságtá. A

kiemelt szakértők szerint tényleg az egyetlen dollármilliókat fog felemészteni. Kiemelt utájn mázeumban szándékosan bemutatni. Jelenleg egy fekete bűzja mutatja a folyó torkolatában, hol pihen az egykori német cirkáló.

A mellékelt képeken a korabeli felvételek, jellegrajz, illetve egy gyönyörű 1:10 méretarányú R/C modell látható.

Felhasznált irodalom, melyeknek összefoglalása a fenti cikk:

- <http://www.altonova.hu/forszazs/tenger/spee.html> Kelecsényi István -rész Magyar Nemzet Magazin 2004. 02. 21-i száma 27. oldal

U.i.: A hárban (2004.02.26. TV2) a képrevezető tudósítás hangzott el: Kiemelt az 1939-ben elhelyezett GRAF SPEE német hadihajó lővegtornyát a folyó bűzjében. Mitegy 7 m mélyen volt kézzel 65 évig. És mutatják képpel is, ahogy a daru uszályra helyezi a lővegtornyot.

WEB:

- <http://www.grafspee.com/>

- http://www.bismarck-class.dk/shipmodels/german_models/admiralgrafspeeterra.html William Terra barátunk az 1:20-as modelljével